

Research article

Administrative Factors and Key Success Factor Affecting the Quality of Working Life of Dental Personnel at Community Hospitals in Nakhon Ratchasima Province

Norraphat Noysuwan

Master degree student in
Public Health, Public
Health Administration,
Faculty of Public Health,
Khon Kaen University.

Prachak Bouphan

Associate Professor,
Department of Public
Health Administration,
Faculty of Public Health,
Khon Kaen University.

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to study administrative factors and key success factors affecting the quality of working life of dental health personnel at community hospitals in Nakhon Ratchasima province, Thailand. The population was 113 dental health personnel who worked at community hospitals in Nakhon Ratchasima province. Data were collected by the questionnaire for the quantitative data and in-depth interview guidelines for the qualitative data gathering from 13 key informants. The questionnaire was examined and was verified by three experts for content validity using items objective congruence (IOC) with more than 0.50 for all items. The reliability of the questionnaire represented by Cronbach's alpha coefficient was 0.98. Data were collected between 12th December 2022 to 12th January 2023. Data analyses were performed by descriptive and inferential statistics at a significant level of 0.05.

The results showed that the levels of administrative factors, key success factors, and the quality of working life of dental health personnel were at a high level with averages of 3.76 (S.D.=0.57) 3.72 (S.D.=0.55) and 3.70 (S.D.= 0.53), respectively. Overall administrative factors and key success factors had significant strong relationships with the quality of working life of dental health personnel ($r=0.791$, $p\text{-value} < 0.001$ and $r=0.863$, $p\text{-value} < 0.001$ respectively). Three variables consisted of two variables of key success factors; development of health care facility image and supporting plans at all levels and one variable of administrative factors; time affected and could jointly predict the quality of working life of dental health personnel at community hospitals in Nakhon Ratchasima province at 81.2 percent ($R^2=0.812$, $p\text{-value} < 0.001$)

Keywords: Administrative factors, Key success factors,

The quality of working life, Dental health personnel,
Community hospitals

Corresponding author**Norraphat Noysuwan**

E-mail: Norraphat.n@kkumail.com

Received date: 3 March 2023

Revised date: 31 May 2023

Accepted date: 6 June 2023

บทความวิจัย (Research article)

ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของ
ทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

นรภัทร น้อยสุวรรณ

นักศึกษาหลักสูตร

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประจักษ์ บัวผัน

รองศาสตราจารย์

ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 113 คน ซึ่งผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 13 คน ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 และได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 12 ธันวาคม 2565 ถึงวันที่ 12 มกราคม 2566 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน โดยมีการกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมระดับปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 (S.D.=0.57) 3.72 (S.D.=0.55) และ 3.70 (S.D.=0.53) ตามลำดับ โดยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จโดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.791$, $p\text{-value} < 0.001$) ($r=0.863$, $p\text{-value} < 0.001$) ตามลำดับ ทั้งนี้พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ ด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน และปัจจัยการบริหารจัดการด้านเวลา มีผลและสามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 81.2 ($R^2=0.812$, $p\text{-value} < 0.001$)

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร, ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, คุณภาพชีวิตการทำงาน, ทันตบุคลากร, โรงพยาบาลชุมชน

ผู้รับผิดชอบบทความ

นรภัทร น้อยสุวรรณ

อีเมล: Norraphat.n@kkumail.com

วันที่ได้รับบทความ: 3 มีนาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ: 31 พฤษภาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2566

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

บทนำ

จากแผนพัฒนาปฏิรูปประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งเป็นแบบแผนการพัฒนาระยะ 5 ปี ที่มุ่งเน้นขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แห่งชาติสู่การปฏิบัติเพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนซึ่งยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และเพื่อที่จะมุ่งมั่นสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับ คนไทย¹ ในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนากำลังคน ด้านสุขภาพสู่ความเป็นมืออาชีพการบริหารจัดการกำลังคนที่มีประสิทธิภาพและเป็นองค์กรแห่งความสุข² และเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร โดยเฉพาะหน่วยงานด้านสุขภาพที่มีบทบาทในการดำรงไว้ซึ่งสุขภาวะของประชาชนต้องพัฒนาคุณภาพบริการให้ดียิ่งขึ้น จึงนำนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติส่งผลให้หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือกันจัดสรรทรัพยากรบุคคลให้เพียงพอเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และ เพื่อเพิ่มคุณภาพในการบริการ³

คุณภาพชีวิตการทำงาน มีความหมายครอบคลุมทุกมิติที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานซึ่งมีส่วนในการส่งเสริมการสนับสนุนความรู้สึกพึงพอใจของบุคลากรที่มีผลต่อการทำงาน ตามแนวคิดของ Walton ซึ่งประกอบไปด้วย 8 ด้าน คือ 1) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความปลอดภัย 3) ด้านพัฒนาความสามารถของบุคคล 4) ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน 5) ด้านการยอมรับและการมีส่วนร่วมในองค์กร 6) ด้านสิทธิหรือประชาธิปไตยในองค์กร 7) ด้านความสมดุลในชีวิต และ 8) ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชน⁴ เพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยทางการบริหารมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา โดย ปัจจัยทางการบริหาร ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านเวลา และ 6) ด้านเทคโนโลยี⁵ นอกจากปัจจัยทางการบริหารแล้ว ยังต้องอาศัยปัจจัยแห่งความสำเร็จที่จะทำให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม 2) หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน 3) การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและ สมารถใจในการมีส่วนร่วม 4) การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ 5) การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ และ 6) ความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับโรงพยาบาลแม่ข่าย⁶ โดยจะส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตในการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน

จังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด 32 อำเภอ มีโรงพยาบาลชุมชนทั้งหมด 32 แห่ง ทันตบุคลากรรวมทั้งหมด 113 คน⁷ ซึ่งในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขและนักวิชาการทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเจ้าหน้าที่มีค่าตอบแทนที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน และพบว่าทันตบุคลากรบางส่วนขาดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง⁸

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา 2) ระดับปัจจัยทางการบริหาร ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จและระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา 3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview Guidelines)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 113 คน⁶ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขและนักวิชาการทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอน (Multiple linear regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของ Cohen (1988)⁹ ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{\lambda(1-R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + W \quad \dots\dots\dots(1)$$

$$\text{เมื่อ} \quad \lambda = \lambda_L - \frac{\frac{1}{v_L} - \frac{1}{v}}{\frac{1}{v_L} - \frac{1}{v_u}} (\lambda_L - \lambda_u) \quad \dots\dots\dots(2)$$

เมื่อกำหนดให้

$R_{Y.A,B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Full Model ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร จากการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของนักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสกลนคร¹⁰ ซึ่งเป็นลักษณะงานที่คล้ายคลึงกันในการทำวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ค่า $R_{Y.A,B}^2 = 0.764$

$R_{Y.B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลง (R^2 Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ $R_{Y.B}^2 = 0.011$

$R_{Y.A}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model ($R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.B}^2$) ซึ่งได้ค่า $R_{Y.A}^2 = 0.753$

λ คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

W คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เซต A) เท่ากับ 0 (เซต B) เท่ากับ 19

u คือ จำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เซต B) เท่ากับ 1 ตัวแปร

v คือ ค่าที่ได้จาก $v = n - u - w - 1$

ในการคำนวณขนาดตัวอย่างจะต้องเปิดตารางที่ 9.4.2 หน้า 452 -455 ประกอบการคำนวณ โดยค่าที่ปรากฏในตารางประกอบด้วยค่า u มี 120 ค่า v มี 4 ค่า ได้แก่ 20, 60, 120 และ ∞ และค่า Power มีค่าระหว่าง 0.25-0.99 จากนั้นหาค่า λ ในสมการที่ (2) โดยแทนค่า $v = 120$ ซึ่งเป็นค่าที่จะทำให้ขนาดตัวอย่างเพียงพอที่สุด จากนั้นดูที่ $u = 1$, Power = 0.80 จะได้ $\lambda = 7.8$ แทนค่า λ ในสมการที่ (1) จะได้ขนาดตัวอย่าง

จากการใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดตัวอย่างได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 168 คน

ผลจากการคำนวณขนาดตัวอย่าง พบว่า n มีจำนวนเท่ากับ 168 คน ในกรณีตอบแบบสอบถาม แต่พบว่า ในจังหวัดนครราชสีมา มีเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข และนักวิชาการสาธารณสุข (ทันตสาธารณสุข) ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 113 คน ผู้วิจัยจึงศึกษาจากประชากรทั้งหมด เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยไม่มีการสุ่ม

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

ตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติอ้างอิงเพื่ออธิบายไปยังทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา เมื่อระยะเวลาเปลี่ยนแปลงไป และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา (Key Informant) ประกอบด้วย ทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในระดับจังหวัด 1 คน ทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในระดับอำเภอ 12 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้มีทั้งหมด 2 ชุด ชุดที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 108 ข้อ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลมีคำถาม 8 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารมีคำถาม 30 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จมีคำถาม 30 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา มีคำถาม 40 ข้อ ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา และ ชุดที่ 2 แนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview Guidelines) ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา และส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือทั้ง 2 ชุด ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่าทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไข และปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือกับทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาชได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านปัจจัยทางการบริหาร เท่ากับ 0.97 ด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จ เท่ากับ 0.97 ด้านคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรเท่ากับ 0.97 และภาพรวมแบบสอบถามทั้งชุด เท่ากับ 0.98

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

การแปลผล

การแปลผลคะแนนระดับปัจจัยทางการบริหาร ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จและระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมาโดยนำมาจัดระดับเป็น 5 ระดับ ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย¹¹ ดังนี้ ระดับมากที่สุด (4.50-5.00 คะแนน) ระดับมาก (3.50-4.49 คะแนน) ระดับปานกลาง (2.50-3.49 คะแนน) ระดับน้อย (1.50-2.49 คะแนน) และระดับน้อยที่สุด (1.00-1.49 คะแนน) สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)¹² มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 แบ่งระดับดังนี้ $r = 0$ หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ $r = \pm 0.01$ ถึง ± 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ $r = \pm 0.31$ ถึง ± 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง $r = \pm 0.71$ ถึง ± 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง $r = \pm 1$ หมายถึง มีความสัมพันธ์โดยสมบูรณ์

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 24 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 เลขที่โครงการ HE652186 และผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 12 ธันวาคม 2565 ถึงวันที่ 12 มกราคม 2566

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

ผลการศึกษา

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 106 คน ร้อยละ 93.8 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 42.5 โดยมีอายุเฉลี่ย 35.35 ปี ค่ามัธยฐาน 9.66 ปี อายุต่ำสุด 22 ปี อายุสูงสุด 59 ปี ส่วนใหญ่ มีสถานภาพโสด 59 คน ร้อยละ 52.2 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 96 คน ร้อยละ 85.0 มีตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขมากที่สุด 80 คน ร้อยละ 70.8 มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 40,000 บาท 7 คน ร้อยละ 6.2 รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 24,557.17 บาท ค่ามัธยฐาน 9,695.89 บาท รายได้ต่ำสุด 11,000 บาท รายได้สูงสุด 52,340 บาท มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมาต่ำกว่า 10 ปี 61 คน ร้อยละ 54.0 มีค่ามัธยฐาน 10 ปี จำนวนปีต่ำสุด 1 ปี จำนวนปีสูงสุด 39 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยอบรมเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน 69 คน ร้อยละ 61.1 และส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรม 1 ครั้ง 29 คน ร้อยละ 25.7 มีค่ามัธยฐาน 1 ครั้ง น้อยที่สุด 1 ครั้ง มากที่สุด 5 ครั้ง

2. ระดับปัจจัยทางการบริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อพิจารณาระดับปัจจัยทางการบริหาร พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.76 (S.D.=0.57) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.01 (S.D.=0.66) ส่วนรองลงมา คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.90 (S.D.=0.62) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.56 (S.D.=0.68) ส่วนรองลงมา คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านบุคลากร อยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.62 (S.D.=0.68)

3. ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน

จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อพิจารณาระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.72 (S.D.=0.55) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 (S.D.=0.58) ส่วนรองลงมา คือ การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจในการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 (S.D.=0.61) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.62 (S.D.=0.68) ส่วนรองลงมา คือ หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.66 (S.D.=0.64)

4. ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อพิจารณาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 (S.D.=0.53) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามปัจจัย พบว่า การยอมรับและการมีส่วนร่วมในองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 (S.D.=0.63) รองลงมา คือ สิ่งแวดล้อมที่มีความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.89 (S.D.=0.67) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง 3.28 (S.D.=0.71) รองลงมาคือ ความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง 3.40 (S.D.=0.68)

5. ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของ

ทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

5.1. ปัจจัยทางการบริหาร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางการบริหาร พบว่า ภาพรวมปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r=0.791$, ($p\text{-value} < 0.001$) เมื่อพิจารณาปัจจัยทางการบริหารรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านเวลา $r=0.752$,

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

(p-value <0.001) และด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับ ปานกลางกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ $r=0.709$, (p-value <0.001) ด้านบุคลากร $r=0.672$, (p-value < 0.001) ด้านวัสดุอุปกรณ์ $r=0.638$, (p-value <0.001) ด้านเทคโนโลยี $r=0.620$, (p-value <0.001) และด้านงบประมาณ $r=0.604$, (p-value <0.001) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

Table 1 Pearson's correlation coefficient between Administrative factors and The Quality of working life of dental personnel at community hospitals in Nakhon Ratchasima Province.

ปัจจัยทางการบริหาร (Administrative factors)	คุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา (The Quality of working life of dental personnel at community hospitals in Nakhon Ratchasima Province)		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์ (Relationship levels)
Administrative factors	0.791***	< 0.001	High
1. Man	0.672***	< 0.001	Moderate
2. Money	0.604***	< 0.001	Moderate
3. Material	0.638***	< 0.001	Moderate
4. Management	0.709***	< 0.001	Moderate
5. Time	0.752***	< 0.001	High
6. Technology	0.620***	< 0.001	Moderate

*** Correlation is significant at the 0.001 level

5.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า ภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r=0.791$, (p-value <0.001) เมื่อพิจารณาปัจจัยแห่งความสำเร็จรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ $r=0.864$, (p-value <0.001) หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน $r=0.796$, (p-value <0.001) การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจในการมีส่วนร่วม $r=0.783$, (p-value <0.001) และการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ $r=0.746$, (p-value <0.001) และด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม ($r=0.672$, p-value <0.001) และการเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริม ($r=0.647$, p-value <0.001) (ดังตารางที่ 2)

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

ตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

Table 2 Pearson's correlation coefficient between Key Success Factors and The Quality of working life of dental personnel at community hospitals in Nakhon Ratchasima Province.

Key Success Factors	The Quality of working life of dental personnel at community hospitals in Nakhon Ratchasima Province.		
	Pearson's correlation coefficient. (r)	p-value	Relationship levels.
Key Success Factors	0.863***	< 0.001	High
1. The executives at all levels have monitoring and supporting	0.672***	< 0.001	Moderate
2. Support agencies all levels have development plans	0.796***	< 0.001	High
3. The implementation in promptly areas	0.783***	< 0.001	High
4. The understanding and encouraging cooperation	0.746***	< 0.001	High
5. The development an image of the health service office	0.864***	< 0.001	High
6. The link between line of service and network	0.647***	< 0.001	Moderate

*** Correlation is significant at the 0.001 level

6. ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ที่ถูกเลือกเข้าสมการคือ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับ ดังนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ (p-value <0.001) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน (p-value <0.001) และปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา (p-value=0.011) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร มีผลและสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 81.2 (ดังตารางที่ 3)

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

ตารางที่ 3 ค่าสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอนของคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากร
ในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

Table 3 Statistics for stepwise multiple linear regression analysis of The Quality of working life of dental personnel at community hospitals in Nakhon Ratchasima Province.

Variable	B	Beta	T	p-value	R	R ²	R ² adj	R ² change
1. Key success factors in The development an image of the health service office	0.485	0.531	7.745	<0.001	0.864	0.746	0.744	-
2. Key success factors in Support agencies all levels have development plans	0.237	0.284	4.289	<0.001	0.894	0.800	0.796	0.054
3. Administrative factors in time	0.129	0.168	2.603	0.011	0.901	0.812	0.806	0.012
Constant 0.501, F = 156.601, p-value < 0.001, R = 0.901, R ² = 0.812, R ² adj = 0.806								

จากผลการศึกษา ได้สมการถดถอยพหุเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $Y = 0.501 + (0.485)$ (ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ) + (0.237) (ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน) + (0.129) (ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อคะแนนของตัวแปรปัจจัยแห่งความสำเร็จ ด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุนปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้คะแนนคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา เพิ่มขึ้น 0.485, 0.237, 0.129 หน่วย ตามลำดับ มีค่าคงที่ของการทำนายเท่ากับ 0.503 ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร สามารถร่วมกันพยากรณ์และมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 81.2

7. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้ คุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา พบว่าโดยรวมแล้ว มีข้อจำกัดทางการได้ค่าตอบแทนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษาสูงสุด และทันตบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน รวมถึงการขาดความก้าวหน้า และความมั่นคงในการทำงานเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ

8. ปัญหาและอุปสรรค

การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการกับคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากร พบว่า ความพึงพอใจในการให้บริการของทันตบุคลากรกับประชาชนยังขาดความไว้วางใจในการมารับบริการกับทันตบุคลากร ซึ่งการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรต้องดำเนินไปตามมาตรฐานที่ต้องผ่านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ผู้บริหารควรมีการจัดสรรบุคลากรให้สอดคล้องกับปัญหาและพื้นที่แต่ละแห่ง รวมถึงมีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าของวิชาชีพทันตบุคลากรให้มีทิศทางที่ชัดเจน

9.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพบริการ การปฏิบัติงานตามเกณฑ์คุณภาพ และการให้บริการประชาชนเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการเข้ารับบริการของทันตบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

บทวิจารณ์

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ที่ถูกเลือกเข้าสมการคือ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับ ดังนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ ($p\text{-value} < 0.001$) ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน ($p\text{-value} < 0.001$) และปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา ($p\text{-value} = 0.011$) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานและสามารถรวมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 81.2 ซึ่งสามารถอธิบายผลได้ ดังนี้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ($R^2 = 0.746$ $p\text{-value} < 0.001$) ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการของคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากร การพัฒนาคุณภาพในด้านการพัฒนากำลังใจให้มีคุณภาพ โดยเน้นเชื่อมโยงระบบการให้บริการ รวมทั้งการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ พัฒนาการทวิจย โดยมีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านต่างๆ มีกระบวนการประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการ ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ และมีการเผยแพร่ผลงานวิชาการทั้งในระดับพื้นที่ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับผู้ที่เคยศึกษามาแล้ว ที่พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากร^{10,13,14} อย่างไรก็ตามคุณภาพชีวิตการทำงานในแต่ละพื้นที่มีบริบท และแนวทางการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผู้ที่เคยศึกษามาแล้ว ที่พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ ไม่สามารถรวมพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน^{15,16}

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุนมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ($R^2 = 0.800$, $p\text{-value} < 0.001$) ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุนในการคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากร หน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องทุกระดับมีแผนงานสนับสนุนที่จัดทำแผนการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจมีผลต่อคุณภาพชีวิตของทันตบุคลากร ในโรงพยาบาลชุมชน^{14,16} ทั้งนี้หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุนก็มีความแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ การเข้าถึงกลุ่มประชาชนเป้าหมาย การพัฒนาเพื่อให้ประชาชนไว้วางใจ มีหลายปัจจัยที่จะทำให้การหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุนในทันตบุคลากรเป็นไปในทิศทางที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผู้ที่เคยศึกษามาแล้ว ที่พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน^{15,17}

ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลาที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ($R^2 = 0.812$ $p\text{-value} = 0.011$) ซึ่งปัจจัยทางการบริหารด้านเวลาที่มีความสำคัญในคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากร โดยการพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงานองค์การทุกองค์การ จะต้องมีการดำเนินงานตามเป้าหมายหรือทำงานให้สำเร็จภายใต้ข้อจำกัดของเวลา และสามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้โดยพิจารณาจากลักษณะงานและมีการบริหารเวลาตามที่กำหนดให้เหมาะกับการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญ ในการดำเนินการ การวางแผน หรือ กิจกรรมการจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงานการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การติดตามการดำเนินงานในด้าน ความทันเวลา และประสิทธิภาพของงาน ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับผู้ที่เคยศึกษามาแล้ว ที่พบว่าปัจจัยทางการบริหารด้านเวลาที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากร¹⁸ และในคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากร มักจะพบปัญหาที่เกิดจาก

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

การจัดการเวลาที่มีการสับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินงานในกระบวนการควบคุม และติดตามงานมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผู้ที่เคยศึกษามาแล้ว ที่พบว่าปัจจัยทางการบริหารด้านเวลาไม่สามารถร่วมพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน^{19,20}

การอภิปรายผล

ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ที่ถูกเลือกเข้าสมการคือ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับ ดังนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ (p-value <0.001) ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน (p-value <0.001) และปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา (p-value=0.011) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร มีผลและสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 81.2

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรคนอื่น ๆ และเป็นที่ยอมรับของประชาชนผู้มารับบริการ

2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมให้ทันตบุคลากรให้มีอิสระในการกำหนดวิธีการในการดำเนินงานด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถพัฒนาวิธีการในการทำงาน ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมให้ทันตบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้ทันตบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมให้ทันตบุคลากรมีการทำตารางกิจกรรมและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ตลอดจนมีการควบคุมกำกับกับการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ บัวผัน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และสาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนการศึกษาเพื่อทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ตลอดจนทันตบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี. 2560.
2. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. นโยบายกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2562. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข. 2562.
3. กระทรวงสาธารณสุข. คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร 2560. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข. 2560.

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

4. Walton, R.E. Quality of working life: What is it? Sloan Management Review. 1973; 4(7): 20-23.
5. ประจักษ์ บัวผัน. หลักการบริหารสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 4. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2558.
6. ชูชัย ศุภวงศ์, สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์, ศุภกิจ ศิริลักษณ์, ลัดดาตำรวจเลิศ, สุพัตรา ศรีวณิชชากร และ เกษม เวชสุทธานนท์. คู่มือการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข. 2553.
7. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด นครราชสีมา. ข้อมูลทันตบุคลากรและสถานที่ปฏิบัติงานภาครัฐ ประจำปี 2565. นครราชสีมา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา. 2565.
8. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด นครราชสีมา. รายงานติดตามผลการนิเทศการปฏิบัติงาน ประจำปี 2564. นครราชสีมา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา. 2564.
9. Cohen, J. Statistical power analysis for the behavior sciences. 2nd ed. Hillsdale NJ: Lawrence Erlbaum; 1988.
10. นัฐรินทร์ ช่างศรี และประจักษ์ บัวผัน. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของนักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสกลนคร. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2564; 21(1): 166-178.
11. สำเริง จันทรสวรรณ, และสุวรรณ บัวทวน. ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2547.
12. Elifson KW, Richard RP, Haber A. Fundamentals of social statistics. 2nd ed. New York: McGraw-Hill; 1990.
13. วิลาลินี วงศ์ผาบุตร และประจักษ์ บัวผัน. แรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้และมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 2564; 21(3): 186-99.
14. อัมฤทัย ไชยมาตย์ และประจักษ์ บัวผัน. แรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลติดตามของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2564; 21(3): 172-185.
15. ทศพล ใจทาน, ประจักษ์ บัวผัน และสุรัชย์ พิมพ์. ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเลย. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2564; 21(3): 161-71.
16. ณัฐพล โยธา, ประจักษ์ บัวผัน และสุรัชย์ พิมพ์. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขของสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 2562; 19(1): 149-160.
17. ก้องเกียรติยศ แซพิมพ์พันธ์, ประจักษ์ บัวผัน และสุรัชย์ พิมพ์. แรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน จังหวัดบึงกาฬ. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 2564; 21(3): 236-49.
18. ญาณิน หนองหารพิทักษ์ และประจักษ์ บัวผัน. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2556; 13(1): 99-111.

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

19. ไพวัล แก้วประเสิด, ประจักษ์ บัวผัน และสุรัชย์ พิมหา. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพให้ภายในฉุกเฉินของโรงพยาบาลรัฐเขตนครหลวงเวียงจันทน์. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2563; 20(2): 96-107.
20. ดัชนีวรรณ สัตย์ธรรม และชนะพล ศรีฤชา. บรรยากาองค์กรและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์คุณภาพและผลงานบริการปฐมภูมิของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดชัยภูมิ. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2562; 12(1): 41-50.